

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مواد قانونی کاربردی در دادسرا و دادگاه (کیفری)

منطبق با قانون کاهش مجازات حبس تعزیری

همراه با مواد قانونی مرتبط

همراه با قواعد فقهی و اصولی

نظریات مشورتی کاربردی ذیل هر ماده و آرای وحدت رویه

(همراه با اضافات و الحاقات)

مجید عطائی جنتی

نوید کرمی

قضات دادگستری

نشر حقوق پویا

فهرست مطالب

مقدمه	۷
۱- قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۹
۲- قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵	۱۶۸
۳- قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۴	۳۰۱
۴- جرایم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸/۳/۵	۴۸۸
۵- قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۱۶	۴۹۵
۶- قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۴/۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۷/۹/۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام	۵۰۰
۷- قانون مجازات راجع به انتقال مال غیر مصوب ۱۳۰۸/۱/۵	۵۱۰
۸- قانون مجازات اشخاصی که مال غیر را به عوض مال خود معرفی می‌نمایند مصوب ۱۳۰۸/۲/۳۱	۵۱۴
۹- قانون مجازات اعمال نفوذ برخلاف حق و مقررات قانونی مصوب ۱۳۱۵/۹/۲۹	۵۱۶
۱۰- قانون استفساریه نسبت به کلمه اهانت، توهین و یا هتک حرمت مندرج در مقررات جزائی مواد (۵۱۳)، (۵۱۴)، (۶۰۸)، (۶۰۹) قانون مجازات اسلامی و بندهای (۷) و (۸) ماده (۶) و مواد (۲۶) و (۲۷) قانون مطبوعات	۵۱۸
۱۱- قانون مجازات استفاده غیرمجاز از عناوین علمی (مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۶)	۵۲۰
۱۲- قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام	۵۲۲
۱۳- قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ همراه با الحاقات ۱۳۴۷/۱۲/۲۴	۵۳۶

۱۴- قانون تخلفات، جرائم و مجازات‌های مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه (مصوب ۱۳۷۰/۵/۱۰).....	۵۴۶
۱۵- قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۱۱.....	۵۴۹
۱۶- قانون مبارزه با قاچاق انسان ۱۳۸۳/۴/۲۱.....	۵۵۱
۱۷- قانون سقط درمانی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۵.....	۵۵۴
۱۸- قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی مصوب ۱۳۵۴/۳/۵.....	۵۵۵
۱۹- قانون بیمه اجباری خسارت واردشده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰.....	۵۵۷
۲۰- قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی ۱۳۸۹/۱۲/۸.....	۵۶۱
۲۱- قانون مجازات استفاده کنندگان از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶/۴/۱۲.....	۵۶۶
۲۲- قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶.....	۵۶۸
۲۳- قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۵/۱۱.....	۵۷۱
۲۴- قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱/۱۲/۱.....	۵۷۸
۲۵- قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶.....	۵۸۵
۲۶- قانون شورای حل اختلاف ۱۳۹۴/۱۰/۹.....	۵۹۶
۲۷- قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن مصوب ۱۳۶۷/۸/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۵۹۸
۲۸- قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ و اصلاحیه و الحاقیه ۱۳۹۴/۷/۲۱.....	۶۰۹
۲۹- قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیر مجاز مصوب ۱۳۹۰/۶/۷.....	۶۲۸

۳۰- قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶ با اصلاحات بعدی ۶۳۵
۳۱- قانون حمایت قضائی از بسیج مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۱ ۶۳۹
۳۲- قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ ۶۴۰
۳۳- قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباس‌هایی که استفاده از آنها در ملاء عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می‌کند (مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸) ۶۴۲
۳۴- قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات مصوب ۱۳۸۵/۶/۱۵ ۶۴۵
۳۵- قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران (مصوب ۱۳۱۰/۰۲/۱۹) ۶۴۷
۳۶- قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴ ۶۴۹
۳۷- قانون ممنوعیت بکارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره (مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی) ۶۵۰
۳۸- قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۳/۱۶ ۶۵۲
۳۹- قانون مدیریت پسماند مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰ ۶۵۶
۴۰- قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ ۶۵۸
۴۱- قانون جرم سیاسی مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰ ۶۵۹
۴۲- قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۲ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۵ ۶۶۲
۴۳- قانون تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن مصوب ۱۳۹۸ ۶۶۷
۴۴- قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۱۵ ۶۷۰

۴۵- قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور (مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴) ۶۷۳
۴۶- احکام جزایی قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰/۱۲/۲۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی ۶۷۷
۴۷- قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ ۶۸۳
۴۸- قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴/۱۱/ ۱۳ با آخرین اصلاحات تا سال ۱۳۹۷ ۶۸۸
۴۹- قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹ ۶۹۳
۵۰- قانون راجع به استرداد مجرمین مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۹ (کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین) ۷۰۷
منابع: ۷۲۰

مقدمه

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي إِلَيْهِ مَصَائِرُ الْخَلْقِ وَ عَوَاقِبُ الْأُمْرِ نَحْمَدُهُ عَلَى عَظِيمِ إِحْسَانِهِ وَ نَبِّرُ
بُرْهَانِهِ وَ نَوَامِي فَضْلِهِ وَ اِمْتِنَانِهِ حَمْدًا يَكُونُ لِحَقِّهِ قَضَاءً وَ لِشُكْرِهِ اَدَاءً»

ستایش خدای را که بازگشت همه آفریدگان و پایان کارها به اوست. او را ستایش می‌کنم، به سبب احسان فراوانش و برهان روشنش و فضل و عطای روز افزونش. ستایشی که حق او را به جای آرد و سپاسش را ادا کند و ما را به ثواب او نزدیک سازد و موجب فزونی بخشش او شود. بر اساس حدیثی از حضرت امام رضا (علیه السلام): «من لم يشكر المنعم من المخلوقين لم يشكر الله عز و جل» از زحمات همه بزرگوارانی که این حقیر را در تدوین این کتاب یاری کردند، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌کنم، به ویژه از اساتید دوره کارآموزی دکتر جواد حبیبی تبار، استاد احمد رضا عابدی و استاد حامی دیندار و... که در طول سالیان گذشته مرا در تحصیل علم و معرفت و فضائل اخلاقی یاری نموده‌اند تقدیر و تشکر می‌کنم. نظر به اینکه در خصوص موضوعات کیفری، مقررات پراکنده و متعددی وضع گردیده و در اغلب موارد یک ماده قانونی با مواد دیگر از همان قانون و قوانین دیگر ارتباط معنادار و مستقیمی داشته و اتخاذ تصمیم در خصوص موضوع مستلزم اطلاع از همه مواد و قوانین مرتبط می‌باشد و حال آن‌که این قوانین مرتبط و مکمل به صورت یک‌جا در اختیار دانش‌آموختگان و شاغلین مشاغل حقوقی قرار نگرفته است، لذا کتاب حاضر با هدف ارائه مواد قانونی پرکاربرد در امور کیفری در قالب یک مجلد به رشته تحریر در آمده است. در نگارش کتاب حاضر تلاش شده تا در ذیل هر ماده، سایر مواد قانونی مرتبط و نیز نظریات مشورتی اصداری در خصوص موضوع درج گردد تا از این رهگذر ضمن تبیین بیشتر مفاد ماده قانونی مورد نظر و ارتباط آن با سایر مواد قانونی، در خصوص ابهامات و سئوالات

مطروحه پیرامون موضوع، پاسخ‌های اداره کل حقوقی قوه قضائیه در دسترس خوانندگان گرامی قرار گیرد. این روش سبب می‌شود که خواننده گرامی تمامی مقررات مرتبط با هر ماده قانونی را به صورت یک‌جا ملاحظه و مطالعه نماید و از نکات پیرامونی ماده و ارتباط آن با سایر مواد قانونی غافل نماند.

در پایان از همه همکاران قضائی استدعا دارم در صورت وجود اشکالات اعم از ماهوی و شکلی با ارائه نظرات خود موجبات تکمیل مباحث را فراهم آورند.

مجید عطائی جنتی

زمستان ۱۳۹۶

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

تعریف جرم

ماده ۲

هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود.

مواد مرتبط با ماده ۲

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۰ الی ۱۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۸
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۲۰
قانون اساسی	اصل ۳۶
قانون اساسی	اصل ۳۷
قانون اساسی	اصل ۱۶۷
آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲	۲

عطف بما سبق نشدن قوانین جزایی

ماده ۱۰

در مقررات و نظامات دولتی مجازات و اقدام تأمینی و تربیتی باید به موجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده است و مرتکب هیچ رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل را نمی توان به موجب قانون مؤخر به مجازات یا اقدامات تأمینی و تربیتی محکوم کرد لکن چنانچه پس از وقوع جرم، قانونی مبنی بر تخفیف یا عدم اجرای مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی یا از جهاتی مساعدتر به حال مرتکب وضع شود نسبت به جرائم سابق بوضع آن قانون تا صدور

حکم قطعی، مؤثر است. هرگاه به موجب قانون سابق، حکم قطعی لازم‌الاجراء صادر شده باشد به ترتیب زیر عمل می‌شود:

الف - اگر رفتاری که در گذشته جرم بوده است به موجب قانون لاحق جرم شناخته نشود، حکم قطعی اجراء نمی‌شود و اگر در جریان اجراء باشد اجرای آن موقوف می‌شود. در این موارد و همچنین در موردی که حکم قبلاً اجراء شده است هیچ‌گونه اثر کیفری بر آن مترتب نیست.

ب - اگر مجازات جرمی به موجب قانون لاحق، تخفیف یابد، قاضی اجرای احکام موظف است قبل از شروع به اجراء یا در حین اجراء از دادگاه صادرکننده حکم قطعی، اصلاح آن را طبق قانون جدید تقاضا کند. محکوم نیز می‌تواند از دادگاه صادرکننده حکم، تخفیف مجازات را تقاضا نماید. دادگاه صادرکننده حکم با لحاظ قانون لاحق، مجازات قبلی را تخفیف می‌دهد. مقررات این بند در مورد اقدام تأمینی و تربیتی که در مورد اطفال بزهکار اجراء می‌شود نیز جاری است. در این صورت ولی یا سرپرست وی نیز می‌تواند تخفیف اقدام تأمینی و تربیتی را تقاضا نماید.

تبصره - مقررات فوق در مورد قوانینی که برای مدت معین و یا موارد خاص وضع شده است، مگر به تصریح قانون لاحق، اعمال نمی‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۱۰

قانون	ماده
قانون اساسی	اصل ۱۶۹
قانون مدنی	۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۱ الی ۱۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷ الی ۳۹

کلمه برداری:

.....

.....

.....

رأی وحدت رویه شماره ۷۳۷ - ۱۳۹۳/۹/۱۱ هیأت عمومی دیوان عالی کشور:

نظر به اینکه مقررات بند «ب» ماده ۱۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با توجه به عبارت صدر ماده از جرایم حدود و قصاص انصراف دارد و اختیارات پیش‌بینی شده برای قاضی اجرای احکام در مورد درخواست اصلاح حکم و یا حق مراجعه محکوم‌علیه به دادگاه برای تخفیف مجازات به نحوی که در بند مذکور مقرر شده است با بند ۷ ماده ۲۷۲ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مغایرتی نداشته و آن را نسخ ننموده است، لذا محکومان به قصاص نفس که سن آنان در زمان ارتکاب جرم کمتر از هجده سال تمام بوده و احکام قطعی محکومیت آنان قبل از لازم‌الاجراء شدن قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ صادر شده، چنانچه مدعی شمول شرایط مقرر در ماده ۹۱ این قانون باشند به لحاظ اینکه تبدیل و تغییر مجازات به ترتیب مذکور در این ماده مآلاً تخفیف مجازات و تعیین کیفر مساعدتر به حال متهم به‌شمار می‌آید، می‌توانند براساس بند ۷ ماده ۲۷۲ قانون آیین دادرسی مذکور در فوق درخواست اعاده دادرسی نمایند. بنا به مراتب رأی شعبه سی و پنجم دیوان عالی کشور در حدی که با این نظر انطباق دارد به اکثریت آراء صحیح تشخیص می‌گردد. این رأی طبق ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌ها لازم‌الاتباع است

نظریه مشورتی شماره ۷/۹۲/۹۷۵ - ۱۳۹۲/۵/۲۸ اداره کل حقوقی قوه قضائیه:

براساس صدر ماده‌ی ۱۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، مقررات و نظامات دولتی و اقدامات تأمینی و تربیتی شامل این قانون است و به حدود و قصاص و دیات تسری ندارد، ماده‌ی ۱۱ قانون مرقوم عام و کلی است و شامل همه مقررات می‌شود.

کلمه برداری:

.....

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۲۱۴ - ۱۳۹۲/۶/۲۵ اداره کل حقوقی قوه قضائیه:

اجرای مجازات اشد مطابق مادهی ۱۳۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در تعدد جرایم در صورتی است که مجازات‌ها بر اساس این ماده تعیین شده باشد. مطابق اصول کلی حقوق جزا، قوانین ماهیتی عطف به ما سبق نمی‌شوند، مگر آنکه نسبت به قانون سابق اخف یا مساعدتر به حال مرتکب باشد. این مطلب در مادهی ۱۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ پیش بینی شده است. مطابق بند (ب) مادهی ۱۰ قانون موخر باید عمل شود، در غیر این صورت مجموع همان مجازات‌هایی که طبق قانون سابق تعیین شده، اجرا می‌شود.

ماده ۱۱

عطف بما سبق شدن قوانین شکلی

قوانین زیر نسبت به جرائم سابق بر وضع قانون، فوراً اجراء می‌شود:

الف - قوانین مربوط به تشکیلات قضائی و صلاحیت

ب - قوانین مربوط به ادله اثبات دعوا تا پیش از اجرای حکم

پ - قوانین مربوط به شیوه دادرسی

ت - قوانین مربوط به مرور زمان

تبصره - در صورتی که در مورد بند (ب) حکم قطعی صادر شده باشد، پرونده برای بررسی به دادگاه صادرکننده حکم قطعی ارسال می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۱۱

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۰
قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲	۲
قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲	۲۹۶

کتابخانه:

ماده ۱۳

مسئولیت کیفری و مدنی قاضی

حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها حسب مورد نباید از میزان و کیفیتی که در قانون یا حکم دادگاه مشخص شده است تجاوز کند و هرگونه صدمه و خسارتی که از این جهت حاصل شود، در صورتی که از روی عمد یا تقصیر باشد حسب مورد موجب مسئولیت کیفری و مدنی است و در غیر این صورت، خسارت از بیت‌المال جبران می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۱۳

قانون	ماده
قانون اساسی	اصل ۱۷۱
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۸۵ و ۴۸۶ و ۲ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۵۷۵
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۵۷۹

ماده ۱۴

مجازات‌های مقرر در این قانون

مجازات‌های مقرر در این قانون چهار قسم است:

الف - حد

ب - قصاص

پ - دیه

ت - تعزیر

تبصره - چنانچه رابطه علیت بین رفتار شخص حقوقی و خسارت وارد شده احراز شود دیه و خسارت، قابل مطالبه خواهد بود. اعمال مجازات تعزیری بر اشخاص حقوقی مطابق ماده (۲۰) خواهد بود.

کلمه برداری:

.....

مواد مرتبط با ماده ۱۴

ماده	قانون
۱۵ الی ۲۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۱۴۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

تعریف حد

ماده ۱۵

حد مجازاتی است که موجب، نوع، میزان و کیفیت اجرای آن در شرع مقدس، تعیین شده است.

مواد مرتبط با ماده ۱۵

ماده	قانون
۲۱۷ الی ۲۸۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۶	قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴
۵۱۳	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵
۵۹۵	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

تعریف قصاص

ماده ۱۶

قصاص مجازات اصلی جانیات عمدی بر نفس، اعضاء و منافع است که به شرح مندرج در کتاب سوم این قانون اعمال می شود.

مواد مرتبط با ماده ۱۶

ماده	قانون
۳۸۱ الی ۴۴۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۱۷

تعریف دیه

دیه اعم از مقدر و غیرمقدر، مالی است که در شرع مقدس برای ایراد جنایت غیر عمدی بر نفس، اعضاء و منافع و یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد به موجب قانون مقرر می شود.

مواد مرتبط با ماده ۱۷

ماده	قانون
۴۴۸ الی ۷۲۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۱۸

تعریف تعزیر

تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان حد، قصاص یا دیه نیست و به موجب قانون در موارد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی تعیین و اعمال می گردد. نوع، مقدار، کیفیت اجراء و مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق، سقوط و سایر احکام تعزیر به موجب قانون تعیین می شود. دادگاه در صدور حکم تعزیری، با رعایت مقررات قانونی، موارد زیر را مورد توجه قرار می دهد:

الف - انگیزه مرتکب و وضعیت ذهنی و روانی وی حین ارتکاب جرم

ب - شیوه ارتکاب جرم، گستره نقض وظیفه و نتایج زیان بار آن

پ - اقدامات مرتکب پس از ارتکاب جرم

ت - سوابق و وضعیت فردی، خانوادگی و اجتماعی مرتکب و تأثیر تعزیر بر وی

تبصره - چنانچه دادگاه در حکم صادره مجازات حبس را بیش از حداقل مجازات مقرر در قانون تعیین کند، باید مبتنی بر بندهای مقرر در این ماده و یا سایر جهات قانونی، علت صدور حکم به بیش از حداقل مجازات مقرر قانونی را ذکر کند. عدم رعایت مفاد این تبصره موجب مجازات انتظامی درجه چهار می باشد. (الحاقی به موجب قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳)

کلمه برداری:

.....

مواد مرتبط با ماده ۱۸

ماده	قانون
۱۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۸۷الی۲۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۸۷الی۲۳	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

درجات مجازات تعزیری

ماده ۱۹

مجازات‌های تعزیری به هشت درجه تقسیم می‌شود:

درجه ۱

- حبس بیش از بیست و پنج سال
- جزای نقدی بیش از دو میلیارد و هشتصد میلیون ریال (۲/۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال
- مصادره کل اموال
- انحلال شخص حقوقی

درجه ۲

- حبس بیش از پانزده تا بیست و پنج سال
- جزای نقدی بیش از ۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۲/۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

درجه ۳

- حبس بیش از ده تا پانزده سال
- جزای نقدی بیش از ۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

درجه ۴

- حبس بیش از پنج تا ده سال

کلمه برداری:

.....

.....

.....

- جزای نقدی بیش از ۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی
درجه ۵

- حبس بیش از دو تا پنج سال
- جزای نقدی بیش از ۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از پنج تا پانزده سال
- ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی
- ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی
درجه ۶

- حبس بیش از شش ماه تا دو سال
- جزای نقدی بیش از ۶۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- شلاق از سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه و تا نود و نه ضربه در جرائم منافی عفت
- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال
- انتشار حکم قطعی در رسانه‌ها
- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت
پنج سال
- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا
مدت پنج سال
- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج
سال
درجه ۷

- حبس از نود و یک روز تا شش ماه

کمیته‌بررسی:

.....

.....

ماده ۲۹۱

جنایات شبه عمدی

جنایت در موارد زیر شبه‌عمدی محسوب می‌شود:

- الف - هرگاه مرتکب نسبت به مجنی‌علیه قصد رفتاری را داشته لکن قصد جنایت واقع شده یا نظیر آن را نداشته باشد و از مواردی که مشمول تعریف جنایات عمدی می‌گردد، نباشد.
- ب - هرگاه مرتکب، جهل به موضوع داشته باشد مانند آنکه جنایتی را با اعتقاد به اینکه موضوع رفتار وی شیء یا حیوان و یا افراد مشمول ماده (۳۰۲) این قانون است به مجنی‌علیه وارد کند، سپس خلاف آن معلوم گردد.
- پ - هرگاه جنایت به سبب تقصیر مرتکب واقع شود، مشروط بر اینکه جنایت واقع شده مشمول تعریف جنایت عمدی نباشد.

مواد مرتبط با ماده ۲۹۱

ماده	قانون
تبصره ۲۹۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۳ و ۲۹۵ و ۲۹۶ و ۲۹۸ و ۲۹۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۰ و ۴۹۹ و ۵۰۲ و ۵۱۶ و ۷۱۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۲۹۲

جنایات خطای محض

جنایت در موارد زیر خطای محض محسوب می‌شود:

- الف - در حال خواب و بیهوشی و مانند آنها واقع شود.
- ب - به وسیله صغیر و مجنون ارتکاب یابد.
- پ - جنایتی که در آن مرتکب نه قصد جنایت بر مجنی‌علیه را داشته باشد و نه قصد ایراد فعل واقع شده بر او را، مانند آنکه تیری به قصد شکار رها کند و به فردی برخورد نماید.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

تبصره - در مورد بندهای (الف) و (پ) هرگاه مرتکب آگاه و متوجه باشد که اقدام او نوعاً موجب جنایت بر دیگری می‌گردد، جنایت عمدی محسوب می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۲۹۲

ماده	قانون
۲۹۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۶۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۶۱۶	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵
۷۱۴	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

جنایت به صورت ترک فعل

ماده ۲۹۵

هرگاه کسی فعلی که انجام آن را برعهده گرفته یا وظیفه خاصی را که قانون بر عهده او گذاشته است، ترک کند و به سبب آن، جنایتی واقع شود، چنانچه توانایی انجام آن فعل را داشته است جنایت حاصل به او مستند می‌شود و حسب مورد عمدی، شبه‌عمدی، یا خطای محض است، مانند این که مادر یا دایه‌ای که شیر دادن را برعهده گرفته است، کودک را شیر ندهد یا پزشک یا پرستار وظیفه قانونی خود را ترک کند.

مواد مرتبط با ماده ۲۹۵

ماده	قانون
۱۱۶۸	قانون مدنی
۱۱۷۶	قانون مدنی
	قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی مصوب ۱۳۵۴

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۲۹۶

ایراد صدمه بدنی عمدی منجر به فوت

اگر کسی، عمداً جنایتی را بر عضو فردی وارد سازد و او به سبب سرایت جنایت فوت کند، چنانچه جنایت واقع شده مشمول تعریف جنایات عمدی باشد، قتل عمدی محسوب می‌شود، در غیر این صورت، قتل شبه‌عمدی است و مرتکب علاوه بر قصاص عضو به پرداخت دیه نفس نیز محکوم می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۲۹۶

ماده	قانون
۲۹۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۳۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۴۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۳۰۱

شرایط اثبات قصاص

قصاص در صورتی ثابت می‌شود که مرتکب، پدر یا از اجداد پدری مجنی‌علیه نباشد و مجنی‌علیه، عاقل و در دین با مرتکب مساوی باشد.
تبصره - چنانچه مجنی‌علیه مسلمان باشد، مسلمان نبودن مرتکب، مانع قصاص نیست.

مواد مرتبط با ماده ۳۰۱

ماده	قانون
۳۱۰ الی ۳۱۰۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۹۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

ماده ۳۰۲

مصادیق مهدور الدم بودن

در صورتی که مجنی علیه دارای یکی از حالات زیر باشد، مرتکب به قصاص و پرداخت دیه، محکوم نمی شود:

الف - مرتکب جرم حدی که مستوجب سلب حیات است.

ب - مرتکب جرم حدی که مستوجب قطع عضو است، مشروط بر اینکه جنایت وارد شده، بیش از مجازات حدی او نباشد، در غیر این صورت، مقدار اضافه بر حد، حسب مورد، دارای قصاص و یا دیه و تعزیر است.

پ - مستحق قصاص نفس یا عضو، فقط نسبت به صاحب حق قصاص و به مقدار آن قصاص نمی شود.

ت - متجاوز و کسی که تجاوز او قریب الوقوع است و در دفاع مشروع به شرح مقرر در ماده (۱۵۶) این قانون جنایتی بر او وارد شود.

ث - زانی و زانیه در حال زنا نسبت به شوهر زانیه در غیر موارد اکراه و اضطرار به شرحی که در قانون مقرر است.

تبصره ۱ - اقدام در مورد بندهای (الف)، (ب) و (پ) این ماده بدون اجازه دادگاه جرم است و مرتکب به تعزیر مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می شود.

تبصره ۲ - در مورد بند (ت) چنانچه نفس دفاع صدق کند ولی از مراتب آن تجاوز شود قصاص منتفی است، لکن مرتکب به شرح مقرر در قانون به دیه و مجازات تعزیری محکوم می شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۰۲

ماده	قانون
۱۵۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۲۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۳۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۶۲
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۷۸
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۷۹
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۸۶
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۰۱
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۶۳۰

اعتقاد به مهدور الدم بودن

ماده ۳۰۳

هرگاه مرتکب، مدعی باشد که مجنی علیه، حسب مورد در نفس یا عضو، مشمول ماده (۳۰۲) این قانون است یا وی با چنین اعتقادی، مرتکب جنایت بر او شده است این ادعا باید طبق موازین در دادگاه ثابت شود و دادگاه موظف است نخست به ادعای مذکور رسیدگی کند. اگر ثابت نشود که مجنی علیه مشمول ماده (۳۰۲) است و نیز ثابت نشود که مرتکب بر اساس چنین اعتقادی، مرتکب جنایت شده است مرتکب به قصاص محکوم می شود ولی اگر ثابت شود که به اشتباه با چنین اعتقادی، دست به جنایت زده و مجنی علیه نیز موضوع ماده (۳۰۲) نباشد مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به مجازات مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۰۳

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۰۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

جنایت عمدی بر جنین

ماده ۳۰۶

جنایت عمدی بر جنین، هرچند پس از حلول روح باشد، موجب قصاص نیست. در این صورت مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به مجازات تعزیری مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می‌شود.

تبصره - اگر جنینی زنده متولد شود و دارای قابلیت ادامه حیات باشد و جنایت قبل از تولد، منجر به نقص یا مرگ او پس از تولد شود و یا نقص او بعد از تولد باقی بماند قصاص ثابت است.

مواد مرتبط با ماده ۳۰۶

ماده	قانون
۷۱۶الی۷۲۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۶۲۲الی۶۲۴	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

ارتکاب جنایت در حال مستی

ماده ۳۰۷

ارتکاب جنایت در حال مستی و عدم تعادل روانی در اثر مصرف مواد مخدر، روان گردان و مانند آنها، موجب قصاص است مگر اینکه ثابت شود بر اثر مستی و عدم تعادل روانی، مرتکب به کلی مسلوب‌الاختیار بوده است که در این صورت، علاوه بر دیه به مجازات تعزیری مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می‌شود. لکن اگر ثابت شود که مرتکب قبلاً خود را برای چنین عملی مست کرده و یا علم داشته است که مستی و عدم تعادل روانی وی ولو نوعاً موجب ارتکاب آن جنایت یا نظیر آن از جانب او می‌شود، جنایت، عمدی محسوب می‌گردد.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۳۰۷

ماده	قانون
۱۵۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۶۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۶۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۶۹۸	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۹۲
۶۹۹	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۹۲

اثبات جنایت با قسامه

ماده ۳۱۲

جنایات علاوه بر طرق مقرر در کتاب اول «کلیات» این قانون از طریق قسامه نیز ثابت می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۱۲

ماده	قانون
۱۶۰ الی ۲۱۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۱۲ الی ۳۴۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۴ الی ۴۶۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۸۰ الی ۴۸۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

نظریه مشورتی شماره ۷/۹۳/۹۲۵ - ۱۳۹۳/۴/۱۷ اداره کل حقوقی قوه قضاییه:

نظریه مشورتی شماره ۵۸۰/۹۳/۷ مورخ ۱۳۹۴/۳/۵
با توجه به اینکه قسامه موضوع مواد ۳۱۲ به بعد قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲، در موارد لوث، نزد قاضی دادگاه ذی صلاح اقامه می‌شود، بنابراین، قضات دادسرا، اعم از دادیار یا

کلمه برداری:

.....
.....
.....

بازپرس، بدون اظهارنظر راجع به مجرمیت یا منع تعقیب، باید پرونده را اگر از موارد لوث بداند و دلیل دیگری نباشد، به دادگاه ذی صلاح ارسال کند و اتخاذ تصمیم نیز در این خصوص با دادگاه خواهد بود.

ماده ۳۱۳

تعریف قسامه

قسامه عبارت از سوگندهایی است که در صورت فقدان ادله دیگر غیر از سوگند منکر و وجود لوث، شاکی برای اثبات جنایت عمدی یا غیرعمدی یا خصوصیات آن و متهم برای دفع اتهام از خود اقامه می‌کند.

مواد مرتبط با ماده ۳۱۳

ماده	قانون
۲۹۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۱۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۳۱۴

تعریف لوث

لوث عبارت از وجود قرائن و اماراتی است که موجب ظن قاضی به ارتکاب جنایت یا نحوه ارتکاب از جانب متهم می‌شود.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۳۱۴

ماده	قانون
۳۱۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۱۵ الی ۳۴۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

لزوم امارات برای تحقق لوث

ماده ۳۱۵

فقدان قرائن و امارات موجب ظن و صرف حضور فرد در محل وقوع جنایت، از مصادیق لوث محسوب نمی‌شود و او با ادای یک سوگند، تبرئه می‌گردد.

مواد مرتبط با ماده ۳۱۵

ماده	قانون
۳۱۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ثبوت حق قصاص برای اولیای دم متعدد

ماده ۳۵۰

در صورت تعدد اولیای دم، حق قصاص برای هر یک از آنان به طور جداگانه ثابت است.

مواد مرتبط با ماده ۳۵۰

ماده	قانون
۳۵۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ولی دم

ماده ۳۵۱

ولی دم، همان ورثه مقتول است به جز زوج یا زوجه او که حق قصاص ندارد.

ماده مرتبط با ماده ۳۵۱

ماده	قانون
۴۲۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۲الی۳۵۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

محجور بودن اولیای دم

ماده ۳۵۴

اگر مجنی علیه یا همه اولیای دم یا برخی از آنان، صغیر یا مجنون باشند، ولی آنان با رعایت مصلحتشان حق قصاص، مصالحه و گذشت دارد و همچنین می تواند تا زمان بلوغ یا افاقه آنان منتظر بماند. اگر برخی از اولیای دم، کبیر و عاقل و خواهان قصاص باشند، می توانند مرتکب را قصاص کنند لکن در صورتی که ولی صغیر یا مجنون خواهان اداء یا تأمین سهم دیه مولی علیه خود از سوی آنها باشد باید مطابق خواست او عمل کنند. مفاد این ماده، در مواردی که حق قصاص به علت مرگ مجنی علیه یا ولی دم به ورثه آنان منتقل می شود نیز جاری است. این حکم در مورد جنایاتی که پیش از لازم الاجراء شدن این قانون واقع شده است نیز جاری است.

ماده مرتبط با ماده ۳۵۴

ماده	قانون
۳۵۵الی۳۵۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

فقدان ولی

ماده ۳۵۶

اگر مقتول یا مجنی علیه یا ولی دمی که صغیر یا مجنون است ولی نداشته باشد و یا ولی او شناخته نشود و یا به او دسترسی نباشد، ولی او، مقام رهبری است و رئیس قوه قضائیه با استیذان از مقام رهبری و در صورت موافقت ایشان، اختیار آن را به دادستان های مربوط تفویض می کند.

مواد مرتبط با ماده ۳۵۶

ماده	قانون
۷۰	آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲
۷۱	آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲
۳۵۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

امکان درخواست قصاص یا دیه یا گذشت از آن

ماده ۳۵۹

در موارد ثبوت حق قصاص، اگر قصاص مشروط به رد فاضل دیه نباشد، مجنی علیه یا ولی دم، تنها می تواند قصاص یا گذشت نماید و اگر خواهان دیه باشد، نیاز به مصالحه با مرتکب و رضایت او دارد.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۳۵۹

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۶۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۴۷
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۸
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۹

اختیار میان قصاص با رد فاضل دیه و گرفتن دیه

ماده ۳۶۰

در مواردی که اجرای قصاص، مستلزم پرداخت فاضل دیه به قصاص شونده است، صاحب حق قصاص، میان قصاص با رد فاضل دیه و گرفتن دیه مقرر در قانون ولو بدون رضایت مرتکب مخیر است.

مواد مرتبط با ماده ۳۶۰

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۵۹ و ۳۶۱ و ۳۷۳ و ۳۷۴ و ۳۸۲
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۸۴ و ۳۸۳ و ۳۸۸ و ۴۲۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۶
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۷
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۸

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۳۶۵

امکان گذشت مجنی علیه قبل از فوت

در قتل و سایر جنایات عمدی، مجنی علیه می تواند پس از وقوع جنایت و پیش از فوت، از حق قصاص گذشت کرده یا مصالحه نماید و اولیای دم و وارثان نمی توانند پس از فوت او، حسب مورد، مطالبه قصاص یا دیه کنند، لکن مرتکب به تعزیر مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۶۵

ماده	قانون
۳۶۲ الی ۳۶۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۶۱۲	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

ماده ۳۶۸

برای تحقق شرکت در قتل باید آسیب ها موجب قتل باشد

اگر عده ای، آسیب هایی را بر مجنی علیه وارد کنند و تنها برخی از آسیب ها موجب قتل او شود فقط واردکنندگان این آسیب ها، شریک در قتل می باشند و دیگران حسب مورد، به قصاص عضو یا پرداخت دیه محکوم می شوند.

مواد مرتبط با ماده ۳۶۸

ماده	قانون
۳۶۹ الی ۳۷۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۲۶ الی ۵۳۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

امکان عمدی یا غیر عمدی بودن جنایت هر یک از شرکا

ماده ۳۶۹

قتل یا هرجنایت دیگر، می‌تواند نسبت به هر یک از شرکا حسب مورد عمدی، شبه‌عمدی یا خطای محض باشد.

مواد مرتبط با ماده ۳۶۹

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۲۸۹ الی ۲۹۵
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۰ الی ۳۷۴

قتل پس از جراحت

ماده ۳۷۱

هرگاه کسی آسیبی به شخصی وارد کند و بعد از آن دیگری او را به قتل برساند قاتل همان فردوم است اگرچه آسیب سابق به تنهایی موجب مرگ می‌گردید و اولی فقط به قصاص عضو محکوم می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۷۱

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۲

جنایت بر شخص فاقد حیات مستقر

ماده ۳۷۲

هرگاه کسی آسیبی به شخصی وارد کند به گونه‌ای که وی را در حکم مرده قرار دهد و تنها آخرین رمق حیات در او باقی بماند و در این حال دیگری با انجام رفتاری به حیات

کلمه برداری:

.....

.....

.....

غیرمستقر او پایان دهد نفر اول قصاص می‌شود و نفر دوم به مجازات جنایت بر میت محکوم می‌گردد. حکم این ماده و ماده (۳۷۱) این قانون در مورد جنایات غیرعمدی نیز جاری است.

مواد مرتبط با ماده ۳۷۲

ماده	قانون
۲۹۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۷۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

امکان قصاص برخی از شرکا

ماده ۳۷۳

در موارد شرکت در جنایت عمدی، حسب مورد، مجنی‌علیه یا ولی دم می‌تواند یکی از شرکا در جنایت عمدی را قصاص کند و دیگران باید بلافاصله سهم خود از دیه را به قصاص‌شونده بپردازند و یا اینکه همه شرکا یا بیش از یکی از آنان را قصاص کند، مشروط بر اینکه دیه مازاد بر جنایت پدیدآمده را پیش از قصاص، به قصاص‌شوندگان بپردازد. اگر قصاص‌شوندگان همه شرکا نباشند، هر یک از شرکا که قصاص نمی‌شود نیز باید سهم خود از دیه جنایت را به نسبت تعداد شرکا بپردازد.

تبصره - اگر مجنی‌علیه یا ولی دم، خواهان قصاص برخی از شرکا باشد و از حق خود نسبت به برخی دیگر مجانی گذشت کند یا با آنان مصالحه نماید، در صورتی که دیه قصاص‌شوندگان بیش از سهم جنایتشان باشد، باید پیش از قصاص، مازاد دیه آنان را به قصاص‌شوندگان بپردازد.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۳۷۳

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۸۲
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۸۸
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۷
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۸
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	تبصره ماده ۲۱۲

اکراه در قتل

ماده ۳۷۵

اکراه در قتل مجوز قتل نیست و مرتکب، قصاص می‌شود و اکراه‌کننده، به حبس ابد محکوم می‌گردد.

تبصره ۱ - اگر اکراه‌شونده طفل غیرممیز یا مجنون باشد فقط اکراه‌کننده محکوم به قصاص است.

تبصره ۲ - اگر اکراه‌شونده طفل ممیز باشد عاقله او دیه مقتول را می‌پردازد و اکراه‌کننده به حبس ابد محکوم می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۷۵

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۴۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۱۵۱
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۶ الی ۳۸۰

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مجازات قتل عمدی

ماده ۳۸۱

مجازات قتل عمدی در صورت تقاضای ولی دم و وجود سایر شرایط مقرر در قانون، قصاص و در غیر این صورت مطابق مواد دیگر قانون از حیث دیه و تعزیر عمل می گردد.

مواد مرتبط با ماده ۳۸۱

قانون	ماده
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۲۹۰
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۳۸۲ الی ۳۸۵
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۶۱۲

قتل زن مسلمان

ماده ۳۸۲

هرگاه زن مسلمانی عمداً کشته شود، حق قصاص ثابت است لکن اگر قاتل، مرد مسلمان باشد، ولی دم باید پیش از قصاص، نصف دیه کامل را به او بپردازد و اگر قاتل، مرد غیر مسلمان باشد، بدون پرداخت چیزی قصاص می شود. در قصاص مرد غیرمسلمان به سبب قتل زن غیرمسلمان، پرداخت مابه التفاوت دیه آنها لازم است.

مواد مرتبط با ماده ۳۸۲

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۱۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۱۱
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۵

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۳۸۴

قتل چند نفر توسط یک نفر و درخواست قصاص توسط همه اولیاء

اگر یک نفر، دو یا چند نفر را عمداً به قتل برساند و اولیای دم همه مقتولان، خواهان قصاص باشند، قاتل بدون اینکه دیه‌ای بپردازد، قصاص می‌شود. اگر اولیای دم برخی از مقتولان، خواهان قصاص باشند و اولیای دم مقتول یا مقتولان دیگر، خواهان دیه باشند، در صورت موافقت قاتل به پرداخت دیه به آنان در مقابل گذشت از حق قصاص‌شان، دیه آنان از اموال قاتل پرداخت می‌شود و بدون موافقت قاتل، حق أخذ دیه از او و یا اموالش را ندارند.

مواد مرتبط با ماده ۳۸۴

ماده	قانون
۳۶۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۶۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۶۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۶۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۳۸۶

مجازات جنایت عمدی بر عضو

مجازات جنایت عمدی بر عضو در صورت تقاضای مجنی‌علیه یا ولی او و وجود سایر شرایط مقرر در قانون، قصاص و در غیر این صورت مطابق قانون از حیث دیه و تعزیر عمل می‌گردد.

مواد مرتبط با ماده ۳۸۶

ماده	قانون
۲۹۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۱ الی ۳۸۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۱۵الی۳۸۶
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۶۱۴

تنصیف قصاص زن

ماده ۳۸۸

زن و مرد مسلمان، در قصاص عضو برابرند و مرد به سبب آسیبی که به زن وارد می‌کند، به قصاص محکوم می‌شود لکن اگر دیه جنایت وارد بر زن، مساوی یا بیش از ثلث دیه کامل باشد، قصاص پس از پرداخت نصف دیه عضو مورد قصاص به مرد، اجراء می‌شود. حکم مذکور در صورتی که مجنی‌علیه زن غیرمسلمان و مرتکب مرد غیرمسلمان باشد نیز جاری است. ولی اگر مجنی‌علیه، زن مسلمان و مرتکب، مرد غیرمسلمان باشد، مرتکب بدون پرداخت نصف دیه، قصاص می‌شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۸۸

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۸۲
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۵۶۰الی۵۶۲

شرایط قصاص عضو

ماده ۳۹۳

در قصاص عضو، علاوه بر شرایط عمومی قصاص، شرایط زیر با تفصیلی که در این قانون بیان می‌شود، باید رعایت شود:

الف - محل عضو مورد قصاص، با مورد جنایت یکی باشد.

ب - قصاص با مقدار جنایت، مساوی باشد.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

- پ - خوف تلف مرتکب یا صدمه بر عضو دیگر نباشد.
- ت - قصاص عضو سالم، در مقابل عضو ناسالم نباشد.
- ث - قصاص عضو اصلی، در مقابل عضو غیراصلی نباشد.
- ج - قصاص عضو کامل در مقابل عضو ناقص نباشد.
- تبصره** - در صورتی که مجرم دست راست نداشته باشد دست چپ او و چنانچه دست چپ هم نداشته باشد پای او قصاص می شود.

مواد مرتبط با ماده ۳۹۳

ماده	قانون
۳۰۱ الی ۳۱۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۹۴ الی ۴۱۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

سقوط قصاص در برخی جنایات

ماده ۴۰۱

در جنایت مأمومه، دامغه، جائفه، هاشمه، مُنْقَلَه، شکستگی استخوان و صدماتی که موجب تغییر رنگ پوست یا ورم بدن می شود، قصاص ساقط است و مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به تعزیر مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» نیز محکوم می شود. حکم مذکور در هر مورد دیگری که خطر تجاوز در قصاص عضو یا منافع وجود داشته باشد نیز جاری است.

مواد مرتبط با ماده ۴۰۱

ماده	قانون
۵۶۸ الی ۵۷۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۷۰۹ الی ۷۱۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۴۲۱

انحصار حق قصاص در صاحب حق

هیچ کس غیر از مجنی علیه یا ولی او حق قصاص مرتکب را ندارد و اگر کسی بدون اذن آنان او را قصاص کند، مستحق قصاص است.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۱

ماده	قانون
۳۴۷الی۳۶۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۴۲۲

مستقل بودن حق هر یک از صاحبان حق

در هر حق قصاصی هریک از صاحبان آن به طور مستقل حق قصاص دارند لکن هیچ یک از آنان در مقام استیفا نباید حق دیگران را از بین ببرد و در صورتی که بدون اذن و موافقت دیگر افراد خواهان قصاص، مبادرت به استیفای قصاص کند، ضامن سهم دیه دیگران است.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۲

ماده	قانون
۳۸۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

درخواست قصاص و دیه

ماده ۴۲۳

در هر حق قصاصی اگر بعضی از صاحبان آن، خواهان دیه باشند یا از قصاص مرتکب گذشت کرده باشند، کسی که خواهان قصاص است باید نخست سهم دیه دیگران را در صورت گذشت آنان به مرتکب و در صورت درخواست دیه به خود آنان بپردازد.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۳

ماده	قانون
۳۴۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۵۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۶۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۷۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۷۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

غیبت برخی از صاحبان حق قصاص

ماده ۴۲۴

در هر حق قصاصی اگر بعضی از صاحبان آن، غائب باشند و مدت غیبت آنان کوتاه باشد صدور حکم تا آمدن غائب به تعویق می‌افتد و اگر غیبت طولانی باشد و یا امیدی به بازگشتن آنان نباشد مقام رهبری به عنوان ولی غائب به جای آنان تصمیم می‌گیرد و چنانچه زمان بازگشت معلوم نباشد مقام رهبری برای آنها پس از گذشت زمان کوتاه و قبل از طولانی شدن زمان غیبت اتخاذ تصمیم می‌نماید، کسانی که حاضرند، می‌توانند پس از تأمین سهم غائبان در دادگاه، قصاص کنند و اگر حاضران، گذشت کنند یا با او مصالحه نمایند، حق قصاص غائبان محفوظ است و اگر آنان پس از حاضر شدن، خواهان قصاص

کلمه برداری:

.....

.....

.....

باشند، باید نخست سهم دیه کسانی را که گذشت نموده‌اند یا با مرتکب مصالحه کرده‌اند به مرتکب بپردازند و سپس قصاص کنند.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۴

ماده	قانون
۳۵۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

جنایت عمدی زن بر مرد

ماده ۴۲۵

اگر مرتکب عمداً جنایتی بر دیگری وارد کند و دیه جنایت واردشده بر مجنی‌علیه بیش از دیه آن در مرتکب باشد مانند آنکه زن مسلمانی مرد مسلمانی را به قتل برساند صاحب حق قصاص نمی‌تواند افزون بر قصاص، تفاوت دیه را نیز مطالبه کند.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۵

ماده	قانون
۳۵۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۸۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

پرداخت دیه به دیگر صاحبان حق قصاص

ماده ۴۲۷

در مواردی که صاحب حق قصاص برای اجرای قصاص باید بخشی از دیه را به دیگر صاحبان حق قصاص بپردازد، پرداخت آن باید پیش از قصاص صورت گیرد و در صورت تخلف صاحب حق قصاص از این امر، افزون بر پرداخت دیه مذکور به مجازات مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می‌شود.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۴۲۷

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۵۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۴
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۸۴
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۶۱۲
قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۶۱۴

شرایط پرداخت فاضل دیه از بیت المال

ماده ۴۲۸

در مواردی که جنایت، نظم و امنیت عمومی را بر هم زند یا احساسات عمومی را جریحه دار کند و مصلحت در اجرای قصاص باشد لکن خواهان قصاص تمکن از پرداخت فاضل دیه یا سهم دیگر صاحبان حق قصاص را نداشته باشد، با درخواست دادستان و تأیید رئیس قوه قضائیه، مقدار مذکور از بیت المال پرداخت می شود.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۸

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۶۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۷۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۲۹

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۴۲۹

تکلف مرتکب در صورت عدم پرداخت فاضل دیه

در مواردی که محکوم به قصاص، در زندان است و صاحب حق قصاص، بدون عذر موجه یا به علت ناتوانی در پرداخت فاضل دیه یا به جهت انتظار برای بلوغ یا افاقه ولی دم یا مجنی علیه، مرتکب را در وضعیت نامعین رها نماید، با شکایت محکوم علیه از این امر، دادگاه صادرکننده حکم، مدت مناسبی را مشخص و به صاحب حق قصاص اعلام می کند تا ظرف مهلت مقرر نسبت به گذشت، مصالحه یا اجرای قصاص اقدام کند. در صورت عدم اقدام او در این مدت، دادگاه می تواند پس از تعیین تعزیر بر اساس کتاب پنجم «تعزیرات» و گذشتن مدت زمان آن با أخذ وثیقه مناسب و تأیید رئیس حوزه قضائی و رئیس کل دادگستری استان تا تعیین تکلیف از سوی صاحب حق قصاص، مرتکب را آزاد کند.

مواد مرتبط با ماده ۴۲۹

ماده	قانون
۳۵۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۶۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۷۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۷۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۲۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۶۱۲	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵
۲۳۶ الی ۲۳۷	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲

کمیته برادری:

تفاوت فاضل ديه

ماده ۴۳۰

در موارد لزوم پرداخت فاضل ديه اگر مقتول يا صاحب حق قصاص، طلبی از مرتكب داشته باشد، طلب مذکور با رضایت صاحب آن، هرچند بدون رضایت مرتكب، به عنوان فاضل ديه، قابل محاسبه است.

مواد مرتبط با ماده ۴۳۰

ماده	قانون
۳۷۴	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲
۳۷۳	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲
۴۳۱	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲

حق تصرف مالکانه در فاضل ديه

ماده ۴۳۱

فاضل ديه يا سهم پرداختی شرکا از ديه جنایت، متعلق به قصاص شونده است و او می تواند آن را به صاحب حق قصاص يا شرکای خود ببخشد و يا هر نوع تصرف مالکانه دیگری در آن انجام دهد لکن اگر آن را دریافت کرده باشد و قصاص صورت نگیرد، باید آن را برگرداند.

مواد مرتبط با ماده ۴۳۱

ماده	قانون
۴۳۰	قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

گذشت از قصاص

ماده ۴۳۳

اگر مجنی علیه یا همه اولیای دم، پیش از قصاص یا در حین اجرای آن از قصاص مرتکب گذشت کنند، قصاص متوقف می شود و آنان ضامن خساراتی که در حین اجرای قصاص به مرتکب رسیده است، نمی باشند و اگر برخی از آنان گذشت نمایند یا مصالحه کنند، خواهان قصاص باید پیش از اجرای قصاص، سهم آنها را حسب مورد به آنان یا مرتکب بپردازد.

مواد مرتبط با ماده ۴۳۳

ماده	قانون
۳۴۷الی ۳۶۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

فراری دادن جانی

ماده ۴۳۴

هرگاه کسی فردی را که مرتکب جنایت عمدی شده است فراری دهد به تحویل وی الزام می شود. اگر در موارد قتل و جنایت بر عضو که منجر به قطع یا نقص عضو یا از بین رفتن یکی از منافع آن شده است، بازداشت فراری دهنده مؤثر در حضور مرتکب یا الزام فراری دهنده به احضار مرتکب باشد، دادگاه باید با درخواست صاحب حق قصاص تا زمان دستگیری مرتکب، فراری دهنده را بازداشت کند. اگر مرتکب پیش از دستگیری بمیرد یا دستگیری وی متعذر شود یا صاحب حق قصاص رضایت دهد، فراری دهنده آزاد می شود و صاحب حق قصاص در همه موارد قصاص نفس و عضو، می تواند در صورت فوت مرتکب یا تعذر دستگیری او، دیه را از اموال وی یا فراری دهنده بگیرد. فراری دهنده می تواند پس از پرداخت دیه برای دریافت آن به مرتکب رجوع کند.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۴۳۴

ماده	قانون
۴۳۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۵۴ الی ۵۴۷	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

عدم دسترسی به جانی

ماده ۴۳۵

هرگاه در جنایت عمدی، به علت مرگ یا فرار، دسترسی به مرتکب ممکن نباشد با درخواست صاحب حق، دیه جنایت از اموال مرتکب پرداخت می‌شود و در صورتی که مرتکب مالی نداشته باشد در خصوص قتل عمد، ولی دم می‌تواند دیه را از عاقله بگیرد و در صورت نبود عاقله یا عدم دسترسی به آنها یا عدم تمکن آنها، دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود و در غیر قتل، دیه بر بیت‌المال خواهد بود. چنانچه پس از اخذ دیه، دسترسی به مرتکب جنایت اعم از قتل و غیر قتل، ممکن شود در صورتی که اخذ دیه به جهت گذشت از قصاص نباشد، حق قصاص حسب مورد برای ولی دم یا مجنی‌علیه محفوظ است، لکن باید قبل از قصاص، دیه گرفته شده را برگرداند.

مواد مرتبط با ماده ۴۳۵

ماده	قانون
۴۳۵	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۵۲ الی ۵۴۷	قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ممنوعیت مثله کردن قاتل

ماده ۴۳۶

قصاص نفس فقط به شیوه‌های متعارف، که کمترین آزار را به قاتل می‌رساند، جایز است و مثله کردن او پس از قصاص، ممنوع و موجب دیه و تعزیر مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» است.

مواد مرتبط با ماده ۴۳۶

ماده	قانون
۲۶۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۳۷الی۴۴۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

تعریف دیه

ماده ۴۴۸

دیه مقدر، مال معینی است که در شرع مقدس به سبب جنایت غیر عمدی بر نفس، عضو یا منفعت، یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد، مقرر شده است.

مواد مرتبط با ماده ۴۴۸

ماده	قانون
۲۹۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۰۱الی۳۱۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۴۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۴۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

تعریف ارش

ماده ۴۴۹

ارش، دیه غیرمقدر است که میزان آن در شرع تعیین نشده است و دادگاه با لحاظ نوع و کیفیت جنایت و تأثیر آن بر سلامت مجنی‌علیه و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن دیه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین می‌کند. مقررات دیه مقدر در مورد ارش نیز جریان دارد مگر اینکه در این قانون ترتیب دیگری مقرر شود.

مواد مرتبط با ماده ۴۴۹

ماده	قانون
۴۴۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۵۹	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

موارد دیه

ماده ۴۵۰

در جنایت شبه‌عمدی، خطای محض و جنایت عمدی که قصاص در آن جایز یا ممکن نیست، در صورت درخواست مجنی‌علیه یا ولی دم دیه پرداخت می‌شود مگر به نحو دیگری مصالحه شود.

مواد مرتبط با ماده ۴۵۰

ماده	قانون
۲۹۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

ماده ۴۵۳

تساوی شرکا برای پرداخت دیه

هرگاه دو یا چند نفر به نحو اشتراک مرتکب جنایت موجب دیه گردند، حسب مورد هریک از شرکا یا عاقله آنها به طور مساوی مکلف به پرداخت دیه است.

مواد مرتبط با ماده ۴۵۳

ماده	قانون
۳۶۸ الی ۳۷۴	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۲۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۵۲۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۴۵۴

ادله اثبات دیه

ادله اثبات دیه، علاوه بر قسامه، همان ادله اثبات دیون و ضمان مالی است.

ماده ۴۵۶

تعداد قسامه در جنایت بر اعضا

در جنایت بر اعضاء و منافع اعم از عمدی و غیرعمدی در صورت لوث و فقدان ادله دیگر غیر از سوگند منکر، مجنی علیه می تواند با اقامه قسامه به شرح زیر، جنایت مورد ادعاء را اثبات و دیه آن را مطالبه کند. لکن حق قصاص با آن ثابت نمی شود.

الف - شش قسم در جنایتی که دیه آن به مقدار دیه کامل است.

ب - پنج قسم در جنایتی که دیه آن پنج ششم دیه کامل است.

پ - چهار قسم در جنایتی که دیه آن دو سوم دیه کامل است.

ت - سه قسم در جنایتی که دیه آن یک دوم دیه کامل است.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

- ث - دو قسم در جنایتی که دیه آن یک سوم دیه کامل است.
- ج - یک قسم در جنایتی که دیه آن یک ششم دیه کامل یا کمتر از آن است.
- تبصره ۱ -** در مورد هریک از بندهای فوق در صورت نبودن نفرات لازم، مجنی‌علیه، خواه مرد باشد خواه زن، می‌تواند به همان اندازه قسم را تکرار کند.
- تبصره ۲ -** در هریک از موارد فوق چنانچه مقدار دیه، بیش از مقدار مقرر در آن بند و کمتر از مقدار مقرر در بند قبلی باشد، رعایت نصاب بیشتر لازم است.

مواد مرتبط با ماده ۴۵۶

ماده	قانون
۳۱۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۳۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۳۳۷	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ماده ۴۶۲

مسئولیت مرتکب برای پرداخت دیه در جنایت عمدی و شبه عمدی

دیه جنایت عمدی و شبه‌عمدی برعهده خود مرتکب است.

مواد مرتبط با ماده ۴۶۲

ماده	قانون
۲۹۰	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۹۱	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۴۸	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۵۲	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۴۷۱ الی ۴۷۳	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۷۲۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مسئولیت مرتکب در جنایت خطای محض

ماده ۴۶۳

در جنایت خطای محض در صورتی که جنایت با بینه یا قسامه یا علم قاضی ثابت شود، پرداخت دیه برعهده عاقله است و اگر با اقرار مرتکب یا نکول او از سوگند یا قسامه ثابت شد برعهده خود او است.

تبصره - هرگاه پس از اقرار مرتکب به جنایت خطایی، عاقله اظهارات او را تصدیق نماید، عاقله مسئول پرداخت دیه است.

مواد مرتبط با ماده ۴۶۳

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۴ الی ۴۷۰
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۷۲۶

اختلاف در خطا بودن جنایت

ماده ۴۶۴

در موارد ثبوت اصل جنایت با شهادت، علم قاضی یا قسامه، اگر مرتکب مدعی خطائی بودن آن گردد و عاقله خطاء بودن جنایت را انکار نماید، قول عاقله با سوگند پذیرفته می شود و دیه بر عهده مرتکب است و چنانچه عاقله از اتیان قسم نکول کند با قسم مدعی، عاقله مکلف به پرداخت دیه است.

تبصره - در صورتی که برخی از افراد عاقله سوگند یاد نمایند از پرداخت دیه معاف می شوند و سهم آنها به وسیله مرتکب پرداخت می گردد.

کلمه برداری:

.....

.....

.....

مواد مرتبط با ماده ۴۶۴

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۳۴۶ الی ۳۱۲
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۳

عدم مسئولیت عاقله برای جنایت جانی بر خودش

ماده ۴۶۵

عاقله، مکلف به پرداخت دیه جنایت‌هایی که شخص بر خود وارد می‌سازد نیست.

مواد مرتبط با ماده ۴۶۵

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۳
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۶
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۷

انحصار مسئولیت عاقله در دیه خطای محض

ماده ۴۶۶

عاقله، تنها مکلف به پرداخت دیه خطای محض است، لیکن ضامن اتلاف مالی که به طور خطائی تلف شده است نمی‌باشد.

مواد مرتبط با ماده ۴۶۶

قانون	ماده
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۳ الی ۴۶۵
قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲	۴۶۷

کتابت‌داری: